

א) פסחים ז: שקלים פ"ז מ"ב, ט בני אדם, ר"ל א) [על כד, ד] ו' ו' ב) [ב] תוב' ד"ה דמתי' כ"ו ו"ל כ"ו, י"ב ע"י ג"א כ"ס, ו' ס"א, כ"ס, ו' ס"א,

הגהות הגר"א

[א] ג' דמתי' י"ב גירסת הרמב"ם דשמות (ועמ"ש רבינו בח"מ ס' רס ס"ק ז) [ב] תוב' ד"ה דמתי' כ"ו ו"ל כ"ו, י"ב ע"י ג"א כ"ס, ו' ס"א, כ"ס, ו' ס"א,

לעזי רש"י

אשדול"א אשדול"א [אשדול"א] ש"ש, שני'ם, שורכים, פלטי"א, מטיל מתכה,

מוסף רש"י

דשת"ך. לתלמידי הו"א מן הכסף וזכ"ל ר"ל (שבת סה) א"ו: שהע"ה חלודה (תענית ה). מעות שבמצאו לפני סוחרים בהמה לעולם מעשר. רוב ארבע כשר בירושלים כל ימות השנה מעשר מעשר שני הן. לפי שאלה היו מספיקין ללבוש כל מעות מעשר שני שלכן כנגד ונתתן אותם לגבי העיר בעונות הגולה וכן ארבעים אותם בקדושתן ועשר ארבעת מעות מעשר ושקלים היו מביאין מהן, כדק"ל במנחות (פג) הל"ך לוקחין מהן בהמות, דכל זמן שיש לו מעות מעשר אינו מוציא מעות חולין, ואע"פ דאיכא לחומר שאלה מעות חולין המוכר נפלו ומעות חולין הן, ספק איכא לומר לומר (פסחים ז) ה"ה הבית חולין, ואפילו בשעת הרגל שיש מעות מעשר מביאין בירושלים מעות חולין, לא מספיקין להו במעשה, דלוקחין בתר רובא דשאלה ואמרינן לאו האידנא נפול וירושלים בשאר ימות השנה חולין, לרוב מעות העיר חולין, בשעת הרגל הכל מעשר, כדמפרש טעמא, מה טעם בשעת הרגל מעשר ולא אמרינן קודם הרגל נפול כדאמרינן במנחות (פג) ה"ה הרגל חולין ושקלים ירושלים עשוין להחבד ככל יום, מפי' ה"ה, ואלו נפול קודם הרגל הו' משתכח בשעת כיור, אכל הר הבית מתוך שהוא משופע ורובו מנבט ומתפזר ועוד שאין אדם נכנס בצבק שער רגלי, ואינו עשוי להחבד, אלמא ככל דב' העשירי להחבד אמרינן קמאי קמאי אורו (סו)

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

כו.

עין משפט גר מצוה

דמסיך טפי. העלו חלודה רבה דכולי האי לא שציק להו: סניא. הנמצא בחדר מחורי הכותל: צמר קפא. ארזל אי קמיה לגיו בני הבית נתנוהו שם אי קתא לבר בני רשות הרבים נתנוהו שם שכן דרך לחיותו. וכן כיקא צמר שנייה אשדול"א בלע"ז: באודרא. מוכין: נסכא. פלטי"א של כסף: ממולא. מן הכסף שמחזיק כל רוחב הכותל: לא אריבא דמשפע. הכותל לחד גיסא: מהו דתימא. בחצי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך ללד הנמוך קמ"ל: לפני סוחרים בהמה. בירושלים: לעולם. צין בשעת הרגל צין שלא בשעת הרגל: מעשר. שרוב צמר האכלל בירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה בירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או ללוחמיה וישבי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן צהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פג): וזהו צהר חולין. ואפילו בשעת הרגל ואע"פ שרוב מעות צבעי מעשר שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאלכלם לא שציקין רובא דשאלה וארזלין צמר רגל אלא אמרי' מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: וצירושלים. בשאר שוקים שבה: צמאר ימות השנה חולין. לרוב מעות צבעי חולין: וצבעת הרגל מעשר. שרוב מעות העיר מעשר: ואמר רב שמעיה בר זעירא מאי טעם. בירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' מלפני הרגל נפלו כדאמרינן צהר הבית: ושוקי ירושלים עשוין להסכד ככל יום. ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מאלוים מכבדי השוק. אכל הר הבית אין ריך להסכד ככל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שאין אדם נכנס שם במנעל ובצבק שעל רגליו: אלמא. בדבר ששאי להסכד אמרי' קמאי קמאי אורו והני אחריני נינהו: הכא נמי. קתם שוכר בית כשהוא יוצא מחפשו כל ימותיו ונוטל את שלו ויואל ונימא:

דשת"ך. וא"ת וליקני ליה חזירו לבעל הגל או לבעל הכותל [ב] וי"ל דאין חזר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימלאנו לעולם כמו הכא שהוא מוצע צבוי הכותל וכן מוכח לקמן (עמוד ג) דמנן מלא צמנות וצבולתנות הרי אלו שלו ואין חזירו קונה לחמוני או לשולחני לפי שהמעות הם דבר קטן ואין סופו הוה לימלא וכן לקמן (דף סו). דקאמר לא שנו אלא בלוקח מן המגר דלא הוה שלו ולא אמרי' דקנה אותם מגר כשהיה צרשותו: בכותל חדש מחציו ואחיון ש"ל. וא"ת והא אמרינן ספק הניחם לא יעול ועוד דהכא כי נמי נטל להו מקום סימן ויכריז ועוד דמשמע דמתני' מיירי אפילו ציש צו סימן דבגמרא הוה צעיל לאוקמי ממתני' בספין וכ"ס אלא מחמת פירכא אחריתי מוקי לה באודרא ונסכא וי"ל דאריי' צמתי' דומיא דכותל ישן ומסתמא כבר נקשו צעלים ולא מלאו ונתיישבו אכלו מחציו ולפניו של צעל הניחם דאין שוכה חפציו ימים רבים:

ביתוך הבית הרי אלו ש"ל. מיירי שאלה צוה הענין שנראה שהוא אבידה: וצ"ל בתר. דהיינו צעל הבית דמסתמא לעולם הוא דר צביתו עם השוכרים וטרם שהלכו חפשו חפציהם וכדו צבית ולא שכחו דבר ואין לתלות המניעה שהיא שלהם אלא צעל הבית שעדיין נשאר צביתו באחרונה כגון מעות דתלינן בתר צמרא לפי שמכבדין השוקים ככל יום ואפילו אין צו סימן דאין צעל הבית מתיישב מה שמפסיד צביתו כסבור שימלאנו היום או למחר כיון שאין נכרים עמו דרים צביתו וכי משני שפעה פונדק לשלשה בני אדם אפילו כי יש סימן ומתיישב: לעולם מעשה. ואין לתלות דמן המוכרין נפלו וכבר מעות חולין הן שמתחילו על הצהמה דלוקחין בתר לוקחין דהוה רובא דמוכר אחד מוכר לכמה בני אדם ועוד דמוקמינן

לכו אחזקה דהוי מעשר: בהר הבית לעולם חז"ל. וא"ת והא אמרינן פרק הרוואה (ברכות דף סז): לא יכנס אדם צהר הבית צמעות הצרורים לו צבדינו א"כ מסתמא של הקדש הם ונפלו מן המביאין ללשכה צניסן וי"ל דאין חסור ליכנס אלא צמעות הצרורים לו צבדינו צפרהסיא דנראה שנושא אותם לסחורה ונגיף הוא וכענין זה אפילו של הקדש חסור אכל ו' צידו אפילו הם של חולין מותר ליכנס [ועיין חו"ס' פסחים ז]:

עשוויין להחבד בב"י. וא"ת והלא אין מתכבדות אלא צבציל שרצים שלא יטמאו הטהרות ולא צבציל המעות וצנדה (דף נו) ושם ד"ה ש"מ) מוכח דמבוי דאינה צחוקת צדוקה משרצים אע"פ שכבדוהו אינו מועיל כיון שלא צדקו משרצים בשעת כיבוד וי"ל כיון צבדוקין משרצים שלא יהא אפילו עטם צכעדה אי אפשר שלא ימלא מעות אס היו שם:

הבא נמי קמא קמא אוי"ר. וא"ת ולוקי מתני' כגון שנמצא גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר וחולין ואין צד"ג המיכה אוליין בתר רוב מעות שנשתמשו שם ולא בתר צמנלאו צגומא ויש לומר שיש גומא שנצדקת על ידי כיבוד כדאמר פרק דם נדה (נדה נו) ושם ד"ה צגומא) ויש גומא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו נצדק ע"י כיבוד כי הוה דפסחים ומתני' דקמתי מלא בתוך הבית לא משמע שאלה צדקת עמוקה כל כך שלא יוכל לו למלאו בשעת כיבוד:

לשלשה עובדי בוכבים. צפחות משלשה לא מקרי רוב ומיירי ששני צבדין ישנם צבית דאי לאו הכי הוה דבעל הבית שהוא צמרא: אפילו תימא לשלשה ישראל. מלמיה דבר קפרא מפרש דאמר לשלשה בני אדם מיירי אפי' בשלשה ישראל ואפילו רבנן דאמרי צרוב ישראל חייב להכריז הכא הוה שלו כדמפ' דמתיישב וא"ת ולמה לי שלשה צמתי' ובעל הבית סגי דכל אחד יאמר חזירו לקחה כדאמר בצמון גבי ראה סלע שנפלה משלשה וי"ל דלא סגי צפחות משלשה דאימר דמאחד מן השוכרים אכד והם אינם חושדים את צעל הבית ולכן אין האובד מתיישב דסבור דהי תפירו לקחה ויחזירו לו (ויעייל דצעי' לאוקמי אפילו אין צעל הבית עומה):

[א] דשת"ך טפי: בכותל חדש מחציו ולחיון שלו מחציו ולפנים של בעל הבית: אמר רב אשי ב' סכינא בתר קתא וכיסא בתר שניציה ואלא מתני' דקתני מחציו ולחיון שלו מחציו ולפנים של בעל הבית ולחיון אי קתא לגאו אי קתא לבר אי שניציה לגאו אי שניציה לבר מתני' באודרא ונסכא תנא דאם היה כותל ממולא מהן חולקין פשיטא לא צריכא דמשפע בחד גיסא מהו דתימא אשתפוכי אישתפוך קמ"ל: אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו: ואמאי לוי"ל בתר בתרא מי לא (תנן) מעות שנמצאו לפני סוחרים בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולין וירושלים בשאר ימות השנה חולין בשעת הרגל הכל מעשר ואמר ר' שמעיה בר זעירא מאי טעמא הואיל ושוקי ירושלים עשוין להחבד בכל יום אלמא אמרינן קמאי קמאי אורו והני אחריני נינהו והכא נמי קמא קמא אלו והני דבתרא הוה אמר ריש לקיש משום בר קפרא כגון שעשאו פונדק לשלשה ישראל שמוע מניה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל אלא אמר רב מנשיא בר יעקב ובגון שעשאו פונדק לשלשה עובדי בוכבים רב נחמן אמר רבה בר אבוה אפי' תימא לשלשה ישראל מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מויאש מומר אמר מבדי איניש אחרינא לא הוה בהדי אלא הני אמרי קמיהו כמה זמני ליהדרו לי ולא הדרו לי והשתא ליהדרו אי דעתייהו לאהדרוה אהדרוה ניהלי והאי דלא אהדרוה לי בדעתייהו למיגולה אואודא רב נחמן למעמיה דאמר רב נחמן ראה סלע שנפל

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החומה. דשת"ך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן סוג]. פי' קתא די הסכין נקרא קתא שניצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצי: מתני' דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחיון למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית ואוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצי וכן כל כיורא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיישב. ואודא רב נחמן למעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום